

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Мариана Асенова
Катедра „Икономика и финанси“, ВУАРР - Пловдив
Професионално направление 3.8 Икономика;
Научна специалност: 05.02.05 –
Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка

определен съгласно Заповед № 2902 от 5.12.2024 год.
на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград.

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„Доктор“
в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“
Професионално направление 3.8. „Икономика“ Научна специалност: 05.02.05 –
Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка

Автор на дисертационния труд: **Мария Пантолеон Пападима**,
докторант в катедра „Финанси и отчетност“ при
Югозападен Университет „Неофит Рилски“ – Благоевград

Тема на дисертацията:
**„Въздействие на разходите за образование върху икономическия растеж
в Гърция по време на криза“**

Научен ръководител: **доц. д-р Десислава Георгиева Стоилова**

1. Информация за кандидата

Мария Пантолеон Пападима е гръцка гражданка, която е зачислена в редовна докторантура към катедра „Финанси и отчетност“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Завършила е бакалавърска степен в специалност „Философия и педагогика, а по-късно магистърската ѝ степен е по Банково дело.

В катедра „Финанси и отчетност“ изпълнява задълженията си, участва в научни форуми, има публикации, които покриват необходимите минимални наукометрични изисквания. Научните ѝ интереси са в областта на публичните финанси.

2. Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в общ обем от 144 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография, приложения. Чистият текст е в обем от 125 страници, а библиографията обхваща 170 източника на английски език.

Темата на дисертационния труд е актуална и засяга важен въпрос от областта на публичните финанси, а именно разходите за образование и тяхното влияние върху икономическия растеж. Докторант Пападима изследва този въпрос за един период от близо 22 години / от 1999 да 2021 г./ в нейната родна страна – Гърция.

Обект на изследване в настоящия дисертационен труд е образователния сектор в Гърция, включващ основното, средното и висшето образование.

Предмет на изследване е въздействието на разходите за образование върху икономическия растеж и условията на труд на заинтересованите страни в сектора на общественото образование в Гърция.

Целта, която си поставя докторантката е двойка. Първо, очертава се връзката между разходите за образование и икономическия растеж в Гърция, особено по време и след икономическата криза. Второ, оценява се въздействието на разходите за образование върху условията на труд на преподавателите и други заинтересовани страни в гръцкия обществен образователен сектор.

Задачите на изследването са групирани в пет пункта:

1. Преглед на литературата по темата на дисертационния труд, включваща преди всичко връзката между разходите за образование, икономическия растеж и условията на труд в образователния сектор;

2 Събиране и обработка на данни за разходите за образование, показателите за икономически растеж и условията на труд в Гърция от 1999 до 2021 г..;

3. Емпиричен анализ чрез използване на различни статистически модели за доказване въздействието на разходите за образование върху икономическия растеж и условията на труд чрез фокусиране както върху краткосрочните, така и върху дългосрочните ефекти;

4. Сравнение и оценка на постигнатите резултати с тези на съществуващи проучвания и предложения за подобряване ефективността на публичните разходи за образование;

5. Извеждане на приложими препоръки с цел повишаване на ефективността на разходите за образование за насърчаване на икономическия растеж и подобряване на условията на труд.

Не откривам ясно формулирана тезата на разработката, но имайки предвид поставените цели и задачи, както и тяхното изпълнение, то може да се

каже, че хипотезата, съдържаща се в заглавието на дисертационния труд, а именно изследване влиянието на разходите за образование върху икономическия растеж е изпълнена.

Дисертационният труд е структуриран в традиционните три глави.

Първа глава е предимно теоретична и е посветена на икономическите кризи. Разглеждат се причините за възникване на кризите, тяхната същност, видовете кризи и последствията от тях. Прави се изчерпателен преглед на икономически кризи и сриговете в някои основни показатели, като брутен вътрешен продукт, публичен дълг, инфлация. Отделено е специално място на кризата от 2007-2008 г. и последствията от нея за икономиката на Гърция.

Втора глава е посветена на въздействието на икономическите кризи в Гърция върху разходите за образование и условията на труд. Ценно е емпиричното изследване по проблема и някои от изводите, до които се достига. Например, „Увеличенията на заплатите корелират положително с цялостното удовлетворение от работата сред учителите, но не оказват значително влияние върху чувствата на учителите за оценка или възприемането на обществената оценка“. Докторантката изследва прякото въздействие на икономическите кризи в Гърция върху финансирането на образованието и условията на труд на професионалистите в областта на образованието. Търси се връзката и се очертава влиянието на фискалната политика върху образователната политика в страната. Обръща се внимание и на това как разходите за образование оказват влияние върху качеството на преподаване и работата на административния персонал в сектора.

В трета глава се анализират ефектите от гръцката финансова криза и последващите мерки за строги икономии върху разходите за образование и икономическия растеж, предоставяйки ценни идеи за политици и изследователи, интересувани се от управление на кризи и икономическо възстановяване. Предлагат се приложими препоръки за политиците за оптимизиране на разходите за образование, подобряване на качеството на образованието и подобряване на условията на труд на преподавателите, като в крайна сметка насърчава икономическия растеж и социалното развитие.

Като цяло в дисертацията сравнително успешно са изпълнени поставените цел и задачи и проведените в теоретичен и практико-приложен аспект изследвания потвърждават изследователската теза.

3. Оценка на приносите в дисертационния труд

Дисертацията притежава редица положителни страни, които са посочени в справката за приноси. Те са очертани точно и аз се присъединявам към така формулираните достижения в дисертационния труд, както в теоретичен, така и в практико-приложен аспект. Прави добро впечатление, че част от приносите са насочени пряко към политиците и управляващите във финансовия и образователния сектор на Гърция и са приложими в практиката.

4. Анализ на автореферата и публикациите

Авторефератът, който е представен на английски и български език, е изграден съгласно изискванията и в синтезиран вид отразява основните моменти от дисертацията. Докторант Пападима е представила три публикации по темата на дисертационния си труд и изпълнява минималните наукометрични изисквания..

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам съществени критични бележки, но може да се отбележат някои факти:

1. Прави впечатление, че като редовен докторант Пападима би следвало да познава добре публикациите на колегите си от катедрата и да цитира някои от тях. Не откривам в библиографията цитирани български автори

2. В автореферата би следвало да се посочи пълното съдържание на труда, а не само да се маркират като точки отделните глави.

3. Би могло авторефератът да се даде на стилов редактор.

Споменатите критични бележки и препоръки не поставят под съмнение изследователските качества на кандидата, способността му да анализира проблемите и да предлага решения и не намаляват достойнствата на дисертационния труд.

Въпроси към дисертанта:

1. Синтезирайте основните проблеми, които имат университетските преподаватели в Гърция по отношение на удовлетвореността от средата и качеството на техния труд от една страна и от друга страна на

заплащането, което получават. Мотивирани ли са младите хора да се занимават с наука?

Мотивирано и ясно формулирано заключение

Представената дисертация има характер на завършена научна разработка. Този труд може да бъде оценен като успешен и полезен както за науката, така и за практиката. Авторът е навлязъл задълбочено в проблематика, която му дава възможност да формулира и изведе нови виждания и идеи и да направи конкретни предложения, полезни за практиката. Ето защо предлагам на почитаемите членове на Научното жури към ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград да присъдят на **Мария Пантолеон Пападима** образователната и научна степен “доктор” по научната специалност 05.02.05. “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”.

гр. Пловдив

06.01.2025 г.

С уважение:

(проф. д-р Мариана Асенова)

REVIEW

By **Prof. Dr. Mariana Asenova**

Department of Economics and Finance, VUARR - Plovdiv

Professional field 3.8 Economics;

Scientific specialty: 05.02.05 –

Finance, money circulation, credit and insurance

determined according to Order No. 2902 of 5.12.2024.
of the Rector of the Southwestern University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

of a dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor"
in the field of higher education 3. "Social, Economic and Legal Sciences"

Professional field 3.8 . "Economics" Scientific specialty: 05.02.05 -

Finance, money circulation, credit and insurance

Author of the dissertation: **Maria Pantoleon Papadima** ,
PhD student in the Department of Finance and Accounting at
Southwestern University "Neofit Rilski" – Blagoevgrad

Dissertation topic:

"Impact of education expenditure on economic growth in Greece during the crisis"

Scientific supervisor: **Assoc. Prof. Dr. Desislava Georgieva Stoilova**

1. Candidate information

Maria Pantoleon Papadima is a Greek citizen who is enrolled in a full-time doctoral program at the Department of Finance and Accounting at the Southwestern University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad. She graduated with a bachelor's degree in Philosophy and Pedagogy, and later her master's degree is in Banking.

She fulfills her duties in the Department of Finance and Accounting, participates in scientific forums, and has publications that meet the necessary minimum scientometric requirements. Her scientific interests are in the field of public finance.

2. Characteristics of the dissertation work

The dissertation has a total volume of 144 pages and is structured in an introduction, three chapters, conclusion, bibliography, and appendices. The pure text has a volume of 125 pages, and the bibliography includes 170 sources in English.

The topic of the dissertation is topical and concerns an important issue in the field of public finance, namely education spending and its impact on economic growth.

Doctoral student Papadima researched this issue for a period of nearly 22 years / from 1999 to 2021 / in her home country - Greece.

The object of research in this dissertation is the education sector in Greece, including primary, secondary and higher education.

The subject of research is the impact of education spending on economic growth and the working conditions of stakeholders in the public education sector in Greece.

The aim of the doctoral student is twofold. First, it outlines the relationship between education spending and economic growth in Greece, especially during and after the economic crisis. Second, it assesses the impact of education spending on the working conditions of teachers and other stakeholders in the Greek public education sector.

The research tasks are grouped into five points:

1. A review of the literature on the topic of the dissertation, primarily including the relationship between education spending, economic growth and working conditions in the education sector ;

2. Collection and processing of data on education spending, economic growth indicators and working conditions in Greece from 1999 to 2021 ;

3. Empirical analysis using various statistical models to prove the impact of education spending on economic growth and working conditions by focusing on both short-term and long-term effects;

4. Comparison and evaluation of the achieved results with those of existing studies and proposals for improving the effectiveness of public spending on education;

5. Provide actionable recommendations to increase the effectiveness of education spending to promote economic growth and improve working conditions.

I do not find a clearly formulated thesis of the thesis, but considering the goals and objectives set, as well as their implementation, it can be said that the hypothesis contained in the title of the dissertation, namely the study of the impact of education spending on economic growth, has been fulfilled.

The dissertation is structured in the traditional three chapters.

The first chapter is mainly theoretical and is dedicated to economic crises. The causes of crises, their nature, types of crises and their consequences are examined. A comprehensive review of economic crises and the collapses in some key indicators,

such as gross domestic product, public debt, inflation, is made. A special place is devoted to the crisis of 2007-2008 and its consequences for the Greek economy.

Chapter two is devoted to the impact of the economic crises in Greece on education spending and working conditions. The empirical research on the issue and some of the conclusions reached are valuable. For example, “Salary increases are positively correlated with overall job satisfaction among teachers, but do not significantly affect teachers’ feelings of evaluation or the perception of public evaluation”. The doctoral student examines the direct impact of the economic crises in Greece on the financing of education and the working conditions of education professionals. The relationship is sought and the influence of fiscal policy on education policy in the country is outlined. Attention is also paid to how education spending affects the quality of teaching and the work of administrative staff in the sector.

Chapter three analyzes the effects of the Greek financial crisis and subsequent austerity measures on education spending and economic growth, providing valuable insights for policymakers and researchers interested in crisis management and economic recovery. It offers actionable recommendations for policymakers to optimize education spending, improve the quality of education, and improve teachers’ working conditions, ultimately promoting economic growth and social development.

Overall, the dissertation has relatively successfully fulfilled the set goals and objectives, and the research conducted in theoretical and practical aspects confirms the research thesis .

3. Evaluation of contributions in the dissertation work

The dissertation has a number of positive aspects, which are indicated in the reference for contributions. They are outlined precisely and I agree with the achievements of the dissertation work formulated in this way, both in theoretical and practical aspects. It is a good impression that some of the contributions are directly aimed at politicians and administrators in the financial and educational sectors of Greece and are applicable in practice.

4. Analysis of the abstract and publications

The abstract, which is presented in English and Bulgarian, is structured according to the requirements and reflects the main points of the dissertation in a

synthesized form. Doctoral student Papadima has presented three publications on the topic of her dissertation work and meets the minimum scientometric requirements.

5. Critical notes, recommendations and questions

I have no significant critical remarks, but some facts may be noted:

1. It is striking that as a full-time doctoral student, Papadima should be well acquainted with the publications of his colleagues from the department and cite some of them. I do not find any Bulgarian authors cited in the bibliography.

2. The abstract should indicate the full content of the work, and not just mark the individual chapters as bullet points.

3. The abstract could be given to a style editor.

The aforementioned critical remarks and recommendations do not question the candidate's research qualities, his or her ability to analyze problems and propose solutions, and do not diminish the merits of the dissertation.

Questions to the dissertation candidate:

1. Synthesize the main problems that university professors in Greece have in terms of satisfaction with the environment and the quality of their work on the one hand and the salary they receive on the other . Are young people motivated to engage in science?

Reasoned and clearly formulated conclusion

The presented dissertation has the character of a completed scientific work. This work can be assessed as successful and useful for both science and practice. The author has delved deeply into the issue, which gives him the opportunity to formulate and derive new views and ideas and to make specific proposals useful for practice. That is why I propose to the esteemed members of the Scientific Jury at the South-West University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad to award **Maria Pantoleon Papadima** the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty 05.02.05. "Finance, Money Circulation, Credit and Insurance".

Plovdiv city

06/01/2025

With respect:

(Prof. Dr. Mariana Asenova)